



"בַּפְּרִי הָאָרֶץ"

"וַיִּקְרָא"

"וַיִּנְפֹּשׂ כִּי־תִזְוֹטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אִו רָאָה אִו יָדַע אִב־לֹא יָיִד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ"

"חֲזוּמַת שְׁבוּעַת שׁוּא"

רבינו בחיי: נפש כי תחטא ושמעה קול אלה. אמרו במדרש: (תנחומא ויקרא ז) בוא וראה כי כשנבראו העליונים והתחתונים בחצי השם נבראו, שנאמר: (ישעיה כו, ד) "כי ביה ה' צור עולמים", אל תקרי צור אלא צר, ולמה לא נבראו בכל השם כלו, כדי שלא להזכיר בו את השם שלם, **אוי להם לרשעים שמחרפין שמו של הקדוש ברוך הוא ומזכירין אותו תמיד חנם**, ראה מה כתיב בקרבנות: (לעיל א, ב) "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", אינו אומר "לה" קרבן, "לה" עולה, ובני אדם מחרפין שמו חנם, זהו שאמר שלמה ע"ה: (קהלת ה, א) "אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים". שנו רז"ל: (תנחומא ויקרא ז) לא יאה אדם בישראל פרוץ בנדרים ואין לו להתמיד בשבועות אפילו על האמת, ומעשה בהר המלך שהיו שם שני אלפים עיירות וכלן חרבו על שבועת האמת, כיצד, היה אדם אומר לחברו בשבועה שאני הולך למקום פלוני ואוכל ואשתה, והולכין ועושין ומקיימים שבועתן, ומה הנשבע באמת כך, הנשבע לשקר על אחת כמה וכמה.

כשיבא הקדוש ברוך הוא לדון את הבריות הרי הוא דן הנשבעים בשקר עם המכשפים והמנאפים, הוא שכתוב: (מלאכי ג, ה) "וקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר", אמר הקדוש ב"ה: פה שנתתי לכם להיות מהללים ומשבחים אותי, בו אתם מחרפים ומגדפים ונשבעים בשמי לשקר, שכל הבריות לקלוסי בראתי, שנאמר: (משלי טז, ד) "כל פעל ה' למענהו", ולא די לכם שאין אתם מקלסים אותי אלא שאתם מחרפים אותי, וזהו שכתוב: (ישעיה נז, כ) "הרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט", מה הים הזה הגלים שבתוכו מתגאים ועולין, וכיון שהגיע כל אחד מהם לחול הוא נשבר, וחברו רואה אותו שנשבר ונתגאה גם הוא ועולה ואינו חוזר בו, כך הרשעים רואין אלו את אלו מתגאין ואינן חוזרים, לפיכך נמשלו לים ואין להם נוח בעולם "כי השקט לא יוכל", אבל הצדיקים יש להם השקט, שנאמר: (ירמיה ל, י) "ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד".

מלבי"ם תהלים: (פרק כד פסוק ד) "נקי כפים" במעשים, ובר לבב במחשבותיו ודעותיו, אשר לא נשא לשוא נפשי, כי באמת נתן ה' אל האדם הכנות אל השלימות והאושר, אן מצד הנפש האלהית הנמצא בנו שקראה בשם נפשי, כי היא נפש ה' וחלק מעצמותו יתברך, והיא תוליהו אל הר ה' אם לא ישא אותה לשוא ודברי רוח והבל להשביתה משלימותה, בן שהכחות אשר נטע ה' באדם רובם נוטים לטוב, כמו כח החכמה והבינה כח המוסרי אשר באדם אשר יעוררהו ויאסרהו במוסר אל הטוב, ועל כוונה זאת אמרו חז"ל במליצתם כשנוצר האדם נר דולק על ראשו, וכשיוצא לאויר העולם משביעים אותו היה צדיק ואל תהיה רשע, הנר היא הנשמה האלהית נר אלהים נשמת אדם, והשבועה הם הכחות המוסריות והתבוניות והמדות הטובות השתולים בנפש שהם יאסרוהו לעשות טוב, כמו שאוסרים את האדם ע"י נדר ושבועה, ועז"א אם לא נשבע למרמה, ר"ל שלא עבור על השבועה והרגשת המוסר והטוב הנמצא בנפשו הכופה אותו אל עשות הטוב והישר.

בזוה"ק: (סו"פ ויקרא י"ג ע"ב) מפרש על פי זה הפסוקים "ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה וגו'" (עם ביאור מתוק מדבש): דבעי בר נש לאתקנא עובדי (שצריך האדם לתקן את מעשיו טרם שיגיע יום פטירתו), דכד מטן יומיו לאסתלקא מן עולמא (שכאשר בא יומו להסתלק ולהפטר מן העולם), קוב"ה תוהא עליה ואמר (הקדוש ברוך הוא מתמיה עליו ואומר) "ונפש כי תחטא, ושמעה קול אלה" (היתכן שנפש תחטא אחרי אשר) והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי (והרי השבעתי אותה בשבועה שלא תמעול בי), ואסהדית בה כד נחתת לעלמא (והתרתיה בה כשירדה לזה העולם), "והוא עד" ודאי (עד לשון התראה), מכמה זמנין דאסהדית בה לנטרא פקודי (כמה פעמים התריתי והזהרתי בה לשמור את מצותי).

בגין כך: (הואיל וכן) הואיל ובר נש (והאדם) "הוא עד", בשעתא דיתוב קמי מלכא (כשישוב בתשובה לפני מלך העולם), "או ראה או ידע", "או ראה" אינון חובין דעבד ואסתכל בהו (שהוא רואה אותם חטאים שעשה ומתבונן בהם), "או ידע" בבירורא דמלה דעבר על פיקודא דמאריה (נתברר לו שעבר על מצוות אדוניו), "אם לא יגיד", אם לא יודי עלייהו קמי מארי' (אם לא יתוודה עליהם לפני בוראו), כד יפוק מעלמא (כאשר יצא מן העולם ויסתלק), "ונשא עונו", ע"כ.

נמצינו למדים: כמה חמור האיסור להישבע לשקר ואל יאמר האדם מה לי ולשבועת שקר מתי נשבעתי שהרי כל אחד שיוצא מבטן אימו משביעים אותו היה צדיק ואל תהיה רשע ומימלא שאדם ידע את חומרת הדבר יתאמץ לקיים שבועתו להיות צדיק "אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה".

סגסג
"מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' מי שהתגייר ועשה בר מצווה אחרי פרשת זכור מה יעשה?

תשובה: לכתחילה יכוון בויבא עמלק {עיין סימן תרפה}

ב' האם אפשר לקרא פרשת זכור לנשים בלא ברכה?

תשובה: מחלוקת והמנהג שלא לברך. {עיין תורת רפאל וכנסת הגדולה}

חושן משפט

א' ילדי פריזים שהגיעו לסעודת פורים אצל מוקפים והזיקו זה את זה?

תשובה: פטורים. {נראה מסוף סימן תרצו' ועין תכא'}

ב' שפך כוס מים לחבירו שהיו בהם עדשות מגע האם חייב לשלם על העדשות?

תשובה: חייב. {עיין סימן רצא' ב"ק כ"ו סב'}

אבן העזר

א' האם אפשר לעשות סעודת שבע ברכות בסעודת פורים?

תשובה: כן. {עיין הלכות שלמה}

ב' האם מותר להתחתן בפורים?

תשובה: צ"ע ומותר למוקפין בליל יד'.

יורה דעה

א' האם מותר לעשות אוזן המן חלבית?

תשובה: כן {עיין סימן צד'}

ב' האם לאבל מותר להשתתף בסעודת פורים?

תשובה: כן. {עיין סימן תרצו'}

"מבית הוועד"

"קריאת זכור כשיש בימה מוגבהת המוקפת מוזיחות"

בבתי כנסת שיש בהם בימה מוגבהת המוקפת במחיצות יש מקום להחמיר להצריך בקריאת זכור שיהיו עשרה אנשים למניין בתוך המחיצות המקיפות את הבימה.

שהרי המחיצות הללו כיון שהם גבוהות עשרה יש לדונם כרשות בפני עצמן והעומדים מבחוץ לא מצטרפים למניין.

ולכן דווקא כאשר יש מניין בתוך היקף המחיצות נחשבת הקריאה לקריאה בעשרה ואז אף שאר הציבור שישמעו את הקריאה ועומדים מחוץ להיקף הבימה יוצאים ידי חובה.

ולגבי קריאת התורה בכל השנה יש להקל בזה עיין שו"ע סימן נה' סעיף יט' ובביאור הלכה שם.

ועיין עוד שו"ע קמו' סעיף ב' שנקט בסתמא דקריאת זכור בעשרה מדאורייתא.

ועיין שו"ע סימן תרפה' סעיף ז' שכתב דיש אומרים שהוא מדאורייתא.

ועיין שם בשער הציון סעיף קטן ה' מה שכתב בשם תרומת הדשן.

mprihaaretz@gmail.com

ניתן להורדה באתר דרשו

"מפרי הארץ" סיבון – ש"ז

בעניין: דברים המותרים והאסורים לטלטל בשבת.

א: האם מותר לטלטל עצמות?

תשובה: עצמות שראויים לבעלי חיים המצויים¹ מותר וכן שאר בעלי חיים שבביתו מותר.

ב: מה הדין: א' בשר עוף חי ב' בשר בהמה חי ג' בשר דג חי ד' דג מלוח ה' דג מעושן ו' שומן קרוש של בהמה?

תשובה: א' מותר ב' מחלוקת ובמקום הדחק יש לסמוך על המקלים ג' אסור ד' מותר. ה' מותר. ו' אסור.

ג: האם מותר להביא דבר שאולי ימאס, ובדבר שוודאי ימאס?

תשובה: א' מותר ב' אסור.

ד: רוצה לטלטל גרף של רעי משום חשש פסידא האם מועיל שיביא כיסא וישב שם לשתות?

תשובה: לא דישיבה בעלמא לא מועילה.

ה: האם מותר לשחק בחול?

תשובה: אם הוא דק ותיחוח וגם אינו מוקצה מותר.

ו: קטן בכרמלית מה הדין: א' לדדותו ב' לגוררו ג' לנושאו ד' והאם זה מדאורייתא ברשות הרבים ה' ומה הדין תינוק בן יומו?

תשובה: א' מותר ב' מחלוקת ג' אסור ד' מחלוקת ה' לרוב הפוסקים אסור מין התורה.

ז: מה החששות ששייכים בכדור ומה הדין למעשה?

תשובה: נחלקו אם הוא מוקצה ונהגו להקל, וברשות הרבים ובכרמלית אסור לשחק בכדור שמא יעביר ד' אמות, ועל גבי קרקע אסור משום חשש אשוויי גומות.

ח: האם מותר לטאטא במטאטא בישוב ארץ ישראל ובכפר הירדן?

תשובה: בכפר אסור דלא מרוצף אבל בישוב מחלוקת.

ט: מה הנידון בטלטול שעון ומה להלכה?

תשובה: מוקצה, ולהלכה מותר.

י: דבר שלעשירים הוא פסולת ולעניים הוא כלי מה הדין שבעליו עשיר ובעליו עני?

תשובה: שבעליו עשיר הוי מוקצה ושבעליו עני מותר (דוקא אם העשיר גר בביתו).



רח' הר' קוק 1 ב"ב 0533107467

mprihaaretz@gmail.com

¹ כלבים דוקא.

"מפרי הארץ"

"מצוה לזכור מזה שעשה עמלק לישראל בצאתם ממצרים"

פסיקתא רבתי: (פיסקא יב) אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, רבון העולמים אתה אומר לנו הו זכורים [למחות] את זכר עמלק, בשר ודם אנו, לשעה אנו, אתה שאתה חי וקיים לעולמי עולמים הוי זכור, אמר להם הקדוש ברוך הוא בני אין לכם אלא להיות [קוראות] [קוראים] פרשת עמלק בכל שנה ומעלה אני (עליהם) [עליכם] כאילו אתם מוחים שמו מן העולם.

רמב"ם: (הלכות מלכים פרק ה הלכה ה) וכן מצות עשה לאבד זכר א עמלק, שנאמר תמחה את זכר עמלק, ומצות עשה לזכור תמיד מעשיו הרעים ואריבתו, כדי לעורר איבתו, שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק.

ספר המצוות: (מצות עשה קפט) והמצוה הקפ"ט היא שצונו לזכור מה שעשה לנו עמלק מהקדימו להרע לנו ושנאמר זה בכל עת ועת ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו ונזרז העם לשנוא אותו עד שלא תשכח המצוה ולא תחלש שנאתו ותחסר מן הנפשות עם אורך הזמן. והוא אמרו יתעלה (שם) זכור את אשר עשה לך עמלק. ולשון סיפרי זכור את אשר עשה לך בפה לא תשכח בלב [על"ת נט]. כלומר אמור מאמרים בפיו שיחייבו בני אדם שלא תסור שנאתו מהלבבות. ולשון ספרא (ר"פ בחקתי) זכור את אשר עשה לך עמלק יכול בלבבך כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפיו. הלא תראה שמואל הנביא כשהתחיל לעשות המצוה הזאת איך עשה שהוא זכר תחלה מעשהו הרע ואחרי כן צוה להרגם והוא אמרו יתעלה (ש"א טו) פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים.

ספר החינוך: (מצוה תרג) שנצטוינו לזכור מה שעשה עמלק לישראל שהתחיל להתגרות בם בצאתם ממצרים בטרם נשא גוי וממלכה ידו עליהם, וכענין שכתוב [במדבר כ"ד, כ'] ראשית גוים עמלק, ותרגומו, ריש קרביא דישראל הוה עמלק, שהכל היו יראים מהם בשמעם היד הגדולה אשר עשה להם ה' במצרים, והעמלקים ברוע לבבם ובמזגם הרע לא שתו לבם לכל זה ויתגרו בם, והעבירו מתוך כך יראתם הגדולה מלב שאר האומות, וכענין שמשלו בזה משל רבותינו זכרונם לברכה [תנחומא כאן] ליורה רותחת שאין כל בריה יכולה לירד לתוכה, ובא אחד וקפץ וירד לתוכה, אף על פי שנכוה הקר אותה לאחרים. ועל זכירת ענינם זה נאמר [דברים כ"ה, י"ז], זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים.

משרשי המצוה: לתת אל לבנו שכל המיצר לישראל שנאו לפני השם ברוך הוא, וכי לפי רעתו וערמת רוב נזקו תהיה מפלתו ורעתו כמו שאתה מוצא בעמלק כי מפני שעשה רעה גדולה לישראל שהתחיל הוא להזיקם ציונו ברוך הוא לאבד זכרם מני ארץ ולשרש אחריו עד כלה.

מדיני המצוה: מה שאמרו זכרונם לברכה שחיוב זכירה זו היא בלב ובפה, וכן הוא בספרי, זכור את אשר עשה וגו', יכול בלבבך, כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמורה, הא מה אני מקיים זכור שתהא שונה בפיו, עד כאן בספרי, כדי שלא ישכח הדבר, פן תחלש איבתו ותחסר מהלבבות באורך הזמנים.

ואל הזכירה הזאת בלב ובפה לא ידענו בה זמן קבוע בשנה או ביום כמו שנצטוינו בזכירת יציאת מצרים בכל יום ובכל לילה.

והטעם: כי בזכירה ההיא עיקר הדת, וכמו שהרחבנו הדבור על זה בהרבה מקומות בספרי, אבל טעם זכירת מה שעשה עמלק אינו רק שלא תשכח שנאתו מלבנו, ודי לנו בזה לזכור הענין פעם אחת בשנה או שתי שנים ושלוש. והנה בכל מקומות ישראל קוראים ספר התורה בשנה אחת או בשתיים או שלש לכל הפחות והנה הם יוצאים בכך מצוה זו. ואולי נאמר כי מנהגן של ישראל בפרשת זכור לקרותה בשבת מיוחד בכל שנה תורה היא ומפני מצוה זו היא שקבעו כן, והוא השבת שלפני פורים לעולם, ודין יהיה לקרותה ביום פורים לפי שהוא מענינו של יום כי המן הרשע היה מזרעו, אבל להודיע שקודם נס זה נצטוינו בזכירה זו קבעו הפרשה קודם לפורים, אבל סמכוה לפורים על דרך מה שיאמרו זכרונם לברכה במקומות סמכו ענין לו.

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, לא לנשים.

והעובר על זה: ולא זכר בלבו וקרא בפיו מעולם מה שעשה עמלק לישראל ביטל עשה זה, וגם עבר על לאו הבא על זה שהוא לא תשכח, כמו שנכתוב בסוף הלאוין שבסדר זה [מצוה תר"ה] בעזרת השם.